

W hołdzie poległym

We wrześniu 1939 roku na ziemi rytwiańskiej wycofujące się oddziały Armii „Kraków” toczyły ciężkie boje z niemieckim najeźdźcą. Dla upamiętnienia tych wydarzeń w Rytwianach odsłonięto pomnik ku czci poległych wówczas żołnierzy Wojska Polskiego.

Już trzeciego dnia wojny na Kielecczyźnie pojawiły się pierwsze oddziały okupanta, które przełamały polską obronę na styku działania Armii „Łódź” i Armii „Kraków”. 9 września bardzo ciężkie boje pod Stopnicą toczyła wchodząca w skład Armii „Kraków” 22. Dywizja Piechoty Górskiej pod dowództwem pułkownika Leopolda Endel-Ragisa. Dywizja po wyczerpującym nocnym boju rozbiła niemiecki oddział zaporowy, niszcząc bardzo dużo sprzętu nieprzyjacielskiego i biorąc wielu jeńców. Poniosła zarazem ciężkie straty. W nocy z 9 na 10 września miała wykonać natarcie pozorujące na Staszów. Jej przetrzebione we wcześniejszych walkach szeregi liczyły już wówczas zaledwie ok. 3 tys. ludzi i 31 dział. 10 września zostały one rozbite pod Rytwianami przez niemiecką 5. Dywizję Pancerną. Zginęli wówczas m.in. podpułkownik Jan Wójcik i kapitan Antoni Dobrzański. Ciałami poległych gęsto usłane były pola w okolicach Kłody, Wzorów i Monastyрка.

Dokładnie w 74. rocznicę boju przy ul. Leśnej w Rytwianach, odsłonięty został pomnik upamiętniający uczestników wrześniowych walk.

- Inicjatorem utworzenia tego miejsca pamięci była pani Zenobia Nowacka, pochodząca z Rytwian, a mieszkająca obecnie w Warszawie - mówi Marianna Stryszowska, sekretarz UG w Rytwianach. - Pomysł został zaakceptowany przez wójta Grzegorza Forkasiewicza i przedstawiony Radzie Gminy, która podjęła stosowną uchwałę. Nieprzypadkowo na miejsce pod pomnik wybrany został skraj lasów rytwiańskich. To one dały schronienie i osłonę żołnierzom Armii „Kraków”, umożliwiając im przedarcie się do przeprawy wiślanej w okolicach Osieka.

W patriotycznej uroczystości ku czci poległych uczestniczyły poczty sztandarowe szkół i organizacji kombatanckich. Obecni byli przedstawiciele władz samorządowych, duchowieństwa, harcerstwa i drużyn strzeleckich. Na ceremonię przybył również Zdzisław Dorobczyński, siostrzeniec urodzonego w Rytwianach pilota Mieczysława Marcinkowskiego, który zginął w bitwie o Anglię.

W Rytwianach odsłonięto pomnik upamiętniający poległych żołnierzy Armii Kraków.

Odślonięcia pomnika dokonali: przedstawiciel kombatantów Andrzej Filipowicz, zastępca nadleśniczego staszowskiego Tadeusz Stępień oraz dyrektor Zespołu Szkół w Rytwianach Tadeusz Opala, wraz z przedstawicielami społeczności uczniowskiej, której oddano pod opiekę monument. Projekt pomnika i tablicy pamiątkowej wykonał Konrad Gądek z UG w Rytwianach.

Źródło: Tygodnik Nadwiślański nr 38(1688) z 19.09.2013, Tekst i foto: Rafał Staszewski

Gmina Rytwiany - www.rytwiany.com.pl/index.php?newsid=1679